

Propaganda definiëren

Kritisch denken

1

DOEL

Jongeren leren wat propaganda is én hoe ze het herkennen in media, reclame, nieuws en sociale media.

Propaganda heeft geen eenduidige definitie, maar alle definities delen een aantal kernideeën: het is opzettelijk, strategisch, en probeert gevoelens, gedachten of gedrag te beïnvloeden.

2

BENODIGDHEDEN

- Voorbeelden van boodschappen (poster, video, social post)
- Werkblad of schrijfblad
- Groot schrijfbord of projector
- Duur 40 minuten

3

BESCHRIJVING

1) Intro – wat is propaganda?

Deel twee tot drie definities met de groep.
Vraag:

- Wat valt je op aan deze definities?
- Welke woorden komen steeds terug? (bijv. beïnvloeden, emoties, doelpubliek)

Laat deelnemers in groepen één korte zin formuleren die propaganda beschrijft.

2) Bepaal je definitie

Laat groepjes hun eigen definitie opstellen op basis van de voorbeelden. Vraag ze:

- Wat moet er zeker in de definitie staan?
- Wat maakt een boodschap propaganda en wat niet?

Na 5–7 minuten laat je elk groepje hun definitie voorlezen.

3) Bespreking – waarom definities verschillen

Leid een korte bespreking met vragen zoals:

- Waarom verandert de definitie van propaganda over tijd en context?
- Is propaganda altijd slecht? Waarom (niet)?
- Kan iets tegelijk kunst, reclame én propaganda zijn?

4

REFLECTIE

- Wanneer zie ik propaganda in mijn dagelijks leven?
- Welke emoties wil propaganda oproepen?
- Hoe verschilt propaganda van informatie?
- In hoeverre beïnvloeden onze eigen overtuigingen wat we als propaganda zien?

5

TIP EN BRON

Maak samen een grote poster met de kernwoorden uit jullie definities. En laat jongeren opzoeken waar propaganda overal te vinden is.

Mind over media

Propaganda definiëren

Definities

Propaganda is een middel waarmee grote aantallen mensen aangezet worden om samen actie te ondernemen. -- Bruce Lannes Smith & Harold Lasswell, Propaganda, Communication and Public Opinion, 1946

Propaganda is een vorm van informatie die inspeelt op onze onzekerheden en angsten. -- Jacques Ellul, Propaganda: The Formation of Men's Attitudes, 1962

Propaganda is een opzettelijke, systematische poging om percepties te vormen, gedachten te manipuleren, en gedrag te sturen, om tot een respons te komen die in de kaart speelt van de propagandist.

Propaganda is opzettelijk ontworpen communicatie die een emotionele, ogenblikkelijke en zwart-witte reactie opwekt. -- Neil Postman, Technopoly, 1994

Propaganda is een manier van doelgericht overtuigen, die probeert de emoties, attitudes, opinies en acties van een bepaald doelpubliek te beïnvloeden voor ideologische, politieke of commerciële doeleinden, door het gecontroleerd overbrengen van eenzijdige (al dan niet feitelijke) boodschappen via massamedia en rechtstreekse communicatie.

Propaganda staat onverschillig tegenover waarheid en waarachtigheid, kennis en begrip; het is een vorm van strategische communicatie die eender welke middelen gebruikt om zijn doel te bereiken. -- Walter Cunningham, The Idea of Propaganda, 2002

Propaganda is een vorm van communicatie gericht op het beïnvloeden van de houding van een populatie ten voordele van een bepaalde zaak of opinie. -- Wikipedia, Engelstalig artikel over propaganda, 2008

Propaganda neemt allerlei vormen aan. Het is strategisch en opzettelijk, met als doel het beïnvloeden van houdingen, opinies en gedragingen. Propaganda kan gunstig of schadelijk zijn, en kan waarheid, halve waarheden of leugens gebruiken. Om zijn doel te bereiken doet propaganda beroep op onze diepste waarden, angsten, hoop en dromen.